

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania
bieżących, śródrocznych i rocznych ocen z geografii w klasie 5**

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- potrafi powiedzieć czym jest geografia, co to jest środowisko przyrodnicze;
- wymienia sfery ziemskie, wskazuje na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią, nazwa główne kierunki geograficzne;
- wyjaśnić znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy, wymienia elementy mapy;
- wymienia kontynenty i oceany świata, formy ukształtowania powierzchni;
- nazwa pasy rzeźb w Polsce;
- określa elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu, typy krajobrazów;
- wymienia cechy miast przemysłowych Górnego Śląska i produkty rolne charakterystyczne dla regionu;
- określa położenie Warszawy, nazwa cechy krajobrazu najbliższej okolicy;
- na podstawie map stref klimatycznych opisuje krajobrazy świata: krajobrazu wilgotnego lasu równikowego, sawanny, śródziemnomorskiego, stepu, lasu strefy umiarkowanej, tajgi, tundry, pustyń gorących i lodowych, wysokogórski Himalajów;
- wskazuje na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazów: wilgotnych lasów równikowych; lasów strefy umiarkowanej, sawann i stepów, pustyń, krajobraz śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów;
- odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie danego krajobrazu .

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, oraz:

- stosuje legendę mapy do odczytania informacji;
- wyszukuje w atlasie przykłady map ogólnogeograficznych, krajobrazowych;
- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym, określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski;
- przedstawia, wymienia główne cechy i atrakcje turystyczne krajobrazu nadmorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej na podstawie ilustracji, opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego, miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- Wymienia na podstawie ilustracji dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej;
- wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr, wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego, omawia cechy pogody w górach;
- wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna;
- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie;
- wskazuje akweny morskie;

- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem, odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych;
- wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej;
- omawia na podstawie mapy stref klimatycznych klimat strefy wilgotnych lasów równikowych, lasów liściastych i mieszanych;
- omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej;
- wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa;
- omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów;
- opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i lodowych;
- wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego;
- wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry;
- wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje;
- charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach, opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach;

Ocenę **dobrą otrzymuje** uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dostateczną** oraz:

- potrafi wyjaśnić pojęcie geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, wymienia elementy środowiska przyrodniczego;
- definiuje pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe;
- potrafi wyjaśnić do czego służy skala mapy;
- stosując legendę mapy do odczytywania informacji;
- wskazuje w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy;
- określa, na podstawie rysunku poziomicowego stromiznę stoku;
- omawia położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie;
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni;
- przedstawia główne cechy krajobrazów Polski;
- określa cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby;
- wskazuje pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka;
- rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach;
- opisuje zajęcia, tradycje i zwyczaje mieszkańców danej krainy geograficznej;
- wskazuje główne surowce mineralne wydobywane w rejonie Górnego Śląska;
- nazwa cechy środowiska miast przemysłowych;
- omawia znaczenie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej;
- potrafi wskazać czynniki rozwoju stolicy i określić różnorodność funkcji Warszawy;
- wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne;
- omawia wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego, podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym;
- porównuje warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej;
- rozpoznaje nazwa piętra lasu równikowego i strefy umiarkowanej;
- rozpoznaje krajobrazy sawanny i stepu na fotografiach;
- na podstawie materiałów porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyń suchych i gorących;

- rozpoznaje i potrafi scharakteryzować wybrane gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących, lodowych, krajobrazu śródziemnomorskiego, tajgi, tundry, wysokogórskiego i Himalajów;
- omawia związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry;
- omawia warunki życia ludzi w tundrze oraz ich główne zajęcia;
- podaje przykłady działalności człowieka w Himalajach.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dobrą** oraz:

- potrafi zdefiniować długość i szerokość geograficzną;
- odczytuje położenie punktów na mapie korzystając ze skali mapy;
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach;
- przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, ich zróżnicowanie;
- nazwa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby;
- omawia na przykładach wpływ człowieka na zmiany w krajobrazie;
- rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach;
- przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach, opisuje zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej;
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie;
- wskazuje przyczyny i skutki koncentracji przemysłu na Górnym Śląsku;
- omawia znaczenie rolnicze, przemysłowe, i społeczne Wyżyny Lubelskiej;
- porównuje krajobraz Warszawy i innych miast Polski;
- wskazuje przykłady pozytywnej i negatywnej ingerencji człowieka w środowisko;
- wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata;
- wyjaśnia związek pomiędzy warunkami klimatyczno-krajobrazowymi a sposobami życia i zarobkowania ludzi w lesie równikowym, lasach strefy umiarkowanej, sawannach i stepach, na pustyniach lodowych i gorących;
- potrafi porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice;
- rozpoznaje krajobraz: wilgotnego lasu równikowego, sawanny, stepu, lasu strefy umiarkowanej, śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji;
- ocenia możliwości poprawy warunków życia i działalności gospodarczej ludności zamieszkującej tundrę i w Himalajach.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie treści kształcenia wymagane podstawą programową,
- może dysponować wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje zadania i formułuje opinie,
- podejmuje wykonanie dodatkowych zadań,
- korzysta z różnorodnych źródeł informacji,
- wykonuje wszystkie zadania terminowo.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania

bieżących, śródrocznych i rocznych ocen z geografii w klasie 6

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- potrafi podać nazwę kształtu Ziemi;
- wskazuje na globusie i mapie świata półkulewschodnią, zachodnią, północną i południową, bieguny, południk zerowy i 180°, równik;
- wymienia główne kierunki geograficzne;
- określa położenie Ziemi we Wszechświecie;
- potrafi wskazać występowanie różnic czasu słonecznego jako konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi;
- określa ramy czasowe astronomicznych pór roku;
- wskazuje na mapie powierzchnie Europy;
- wymienia i krótko opisuje najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Europy oraz czynniki wpływające na klimat;
- wskazuje na mapie politycznej państwa Europy;
- wskazuje na mapie tematycznej płyty litosfery;
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie;
- wymienia przykłady ludów zamieszkujących Europę;
- wyjaśnia przyczyny dużej imigracji do Europy;
- na podstawie ilustracji porównuje centra i przedmieścia Londynu i Paryża;
- wyjaśnia, czym zajmuje się rolnictwo, wymienia produkty pochodzące z upraw roślin i chowu zwierząt;
- wskazuje na mapie i opisuje położenie w Europie Danii, Węgier, Francji, państwa leżące nad Morzem Śródziemnym;
- podaje przykłady nowoczesnych gałęzi przemysłu i usług rozwiniętych we Francji;
- wskazuje na mapie półwyspy: Iberyjski, Apeniński i Bałkański;
- wymienia przykłady atrakcji turystycznych Czech, Słowacji, Litwy i Białorusi;
- na podstawie mapy opisuje położenie Ukrainy względem Polski;
- wskazuje i opisuje na podstawie mapy fizycznej położenie Rosji;

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dopuszczającą** oraz:

- wymienia i potrafi zdefiniować pojęcia biegun, południk zerowy i 180°, równik, zwrotnik, koła podbiegunowe, główne kierunki geograficzne;
- wskazuje, z których linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną;

- wymienia elementy Układu Słonecznego;
- wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi;
- wymienia astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi;
- wskazuje na mapie i nazwa główne morza i oceany otaczające Europę;
- wyjaśnia na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej;
- na przykładzie Polski podaje korzyści wynikające z integracji w UE;
- opisuje zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim;
- wyjaśnia znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi;
- wyjaśnia przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy;
- podaje podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy);
- wyjaśnia przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża;
- opisuje warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa w Danii i na Węgrzech;
- podaje przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów;
- wyjaśnia różnice między turystyką masową, kwalifikowaną i agroturystyką;
- wymienia przyczyny restrukturyzacji przemysłu Nadrenii Północnej-Westfalii;
- opisuje krajobrazy Litwy, Białorusi, Czech i Słowacji, które stanowią walory turystyczne tych krajów;
- wymienia przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 r.;
- charakteryzuje na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji,
- na podstawie mapy gospodarczej omawia rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji;

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dostateczną** oraz:

- wymienia dowody na kulistość Ziemi;
- wymienia cechy południków, równoleżników;
- wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°, równik, zwrotnik, koła podbiegunowe, wskazać na mapie kierunki;
- podaje cechy planet i gwiazd;
- wyjaśnia cechy ruchu obrotowego Ziemi;
- wymienia daty przesilen i zależności między dniami przesilen a porami roku;
- wskazuje na mapie największe wyspy i półwyspy Europy;
- wskazuje na mapie państwa Europy;
- wymienia skutki, jakie dla Islandii wynikają z położenia na granicy płyt litosfery;
- wyjaśnia znaczenie terminu gejzer, opisuje mechanizm powstawania gejzerów;
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ludów Europy;
- podaje przykłady państw, na terenie których przebywa duża liczba imigrantów;
- wyjaśnia znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii;
- na podstawie map tematycznych opisuje rolnictwo Danii i Węgier, uwzględniając główne uprawy i chów zwierząt oraz wydajność rolnictwa;
- wymienia i uzasadnia, które kraje mają sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej;
- wyjaśnia pojęcie nowoczesne technologie;

- przedstawia cechy charakterystyczne rzeźby terenu i warunki klimatyczne w państwach basenu Morza Śródziemnego;
- wymienia trzy cechy niemieckiego przemysłu, dzięki którym ten sektor stał się podstawą niemieckiej gospodarki;
- porównuje wpływ zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze Nadrenii Północnej- Westfalii dawniej i obecnie;
- potrafi zaprezentować atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi związane z polskim dziedzictwem kulturowym, wyjaśnia znaczenie Wilna i Ostrej Bramy dla budowania i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie;

Ocenę **bardzodobłą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dobrą** oraz:

- potrafi wyjaśnić jeden z dowodów na kulistość Ziemi;
- określa z czego wynikają różnice w kształtach siatek kartograficznych;
- definiuje długość i szerokość geograficzną;
- na podstawie podanych współrzędnych geograficznych odszukuje punkty na mapach;
- omawia teorię geocentryczną i heliocentryczną;
- definiuje pojęcia związane z pozorną wędrówką Słońca po niebie;
- wyjaśnia potrzebę wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego;
- przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku, wyjaśnia różnice wynikające z różnego oświetlenia Ziemi w poszczególnych strefach;
- charakteryzuje typy wybrzeży występujące w Europie i wskazuje ich przykłady na mapie, wskazuje na mapie i podaje nazwy obiektów geograficznych;
- opisuje związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi, powstawanie grzbietu śródoceanicznego i doliny ryftowej;
- podaje przykłady państw o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu językowym i kulturowym;
- wymienia i ocenia pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii;
- porównuje cechy rolnictwa Danii i Węgier, warunki naturalne i uwarunkowania poza przyrodnicze, kierunki upraw i chowu oraz wydajność rolnictwa;
- ocenia czy struktura produkcji energii w danym kraju jest nowoczesna i przyjazna środowisku;
- charakteryzuje problemy społeczno-gospodarcze państw basenu Morza Śródziemnego;
- wymienia największe atrakcje antropogeniczne w krajach Europy Południowej;
- wyjaśnia przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii;
- wymienia cechy wyróżniające środowisko geograficzne Litwy i Białorusi;
- opisuje przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne Czech i Słowacji;
- uzasadnia konieczność ochrony walorów przyrodniczych, np. poprzez wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO;
- przedstawia problemy relacji Ukrainy z Rosją, ocenia aneksję Krymu, biorąc pod uwagę jej uwarunkowania prawne i polityczne;
- potrafi scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Ukrainą, Litwą, Czechami i Słowacją, porównać relacje Polski z Niemcami i Rosją, opisuje powiązania gospodarcze Polski z wybranymi sąsiadami.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie treści kształcenia wymagane podstawą programową,
- może dysponować wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje zadania i formułuje opinie,
- podejmuje wykonanie dodatkowych zadań,
- korzysta z różnorodnych źródeł informacji,
- wykonuje wszystkie zadania terminowo

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania bieżących, śródrocznych i rocznych ocen z geografii w klasie 7

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń który:

- wskazuje położenie Polski na mapie Europy;
- wymienia sąsiadów Polski, cechy położenia Polski;
- nazwa województwa i ich stolice;
- wymienia nazwy złodowaceń;
- wymienia różne typy skał i minerałów występujące w Polsce;
- wymienia czynniki kształtujące klimat w Polsce;
- wymienia termiczne pory roku;
- wskazuje na mapie tereny charakteryzujące się największą i najmniejszą lesistością;
- cechy geograficzne Morza Bałtyckiego;
- wymienia i lokalizuje podstawowe formy ochrony przyrody w Polsce;
- korzysta z danych statystycznych;
- potrafi zdefiniować przyrost naturalny , przyrost rzeczywisty,
- definiuje wyż i niż demograficzny;
- definiuje pojęcia i współczynnik feminizacji, mniejszość narodowa, grupa etniczna, analfabetyzm;
- wymienia przyczyny migracji ze wsi do miast;
- wymienia 5 największych miast Polski;
- wymienia nazwy podstawowych roślin uprawianych w Polsce oraz gatunki zwierząt hodowlanych;
- opisuje położenie Polski względem Morza Bałtyckiego;
- wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii elektrycznej;
- omawia znaczenie węgla kamiennego i brunatnego w strukturze produkcji energii elektrycznej w Polsce;
- wyjaśnia znaczenie terminów: zakład przemysłowy, okręg przemysłowy;
- podaje przykłady różnych rodzajów transportu oraz wady i zalety wybranych rodzajów transportu;
- wymienia i omawia najważniejsze regiony atrakcje turystyczne w Polsce i wskazuje ich położenie na mapie;
- podaje przykłady polskich obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO;

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dopuszczającą** oraz:

- wymienia wszystkie województwa i ich stolice;
- korzysta z atlasu;
- nazwa ery, w jakich powstały poszczególne struktury geologiczne;
- wymienia formy powstałe w wyniku działalności lądolodu;
- wskazuje rejony występowania poszczególnych surowców mineralnych;
- wymienia cechy klimatu Polski;
- omawia na podstawie map klimatycznych zróżnicowanie rozkładu temperatur, opadów, długości trwania okresu wegetacyjnego w Polsce;
- nazywa i wskazuje na mapie główne dorzecza i zlewiska w Polsce, rodzaje lasów, rejony występowania poszczególnych typów gleb,
- opisuje położenie Bałtyku;
- podaje przykłady działań, które należy podjąć, aby chronić przyrodę Polski;
- lokalizuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce;
- definiuje współczynnik przyrostu naturalnego;
- odczytuje dane z mapy gęstości zaludnienia Polski i Europy, porównuje gęstość zaludnienia Polski z innymi krajami Europy;
- wskazuje i definiuje na wykresach okresy wyżów i niżów demograficznych, współczynnik urodzeń i zgonów;
- wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce;
- wymienia i wskazuje na mapie główne miasta Polski;
- na podstawie map tematycznych opisuje warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce;
- wymienia jednostki miar używanych w rolnictwie (ar, hektar, tona, kwintal);
- podaje przykłady roślin zaliczanych do różnych grup uprawianych w Polsce;
- podaje i opisuje przykłady działalności gospodarczej w różnych sektorach gospodarki narodowej związanych z gospodarką morską;
- wymienia rodzaje działalności przemysłowej oraz strukturę produkcji przemysłowej według rodzajów działalności gospodarczej w Polsce;
- omawia przy pomocy mapy rozmieszczenie surowców energetycznych i okręgów przemysłowych w Polsce;
- omawia wybrane przyrodnicze i poza przyrodnicze atrakcje turystyczne w Polsce;
- wymienia pięć obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO;

Ocenę **dobra** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dostateczną** oraz:

- wymienia i wskazuje na mapie województwa i ich stolice;
- wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski;
- wymienia konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski;
- opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski takie jak uwarunkowania zlodowacenie;
- opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce;
- klasyfikuje skały występujące w Polsce;
- określa znaczenie gospodarcze surowców mineralnych;
- omawia cechy klimatu Polski;
- wskazuje formy działalności człowieka uzależnione od warunków klimatycznych;

- charakteryzuje poszczególne rodzaje lasów ze względu na skład gatunkowy
- wymienia wybrane typy gleb;
- omawia cechy fizyczne wód Bałtyku i ich zależność od warunków przyrodniczych;
- wskazuje państwa nadbałtyckie;
- wyjaśnia znaczenie terminów: segregacja odpadów, recykling;
- wymienia formy ochrony przyrody i wyjaśnić różnice między nimi;
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących w pobliżu miejsca zamieszkania;
- podaje przyczyny wzrostu populacji Polski i Europy;
- wskazuje okresy występowania w Polsce niżów i wyżów demograficznych;
- analizuje piramidę wieku i płci na jej podstawie porównuje liczebność grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym;
- wymienia i wskazuje na mapie mniejszości narodowe i etniczne oraz główne grupy etnograficzne w Polsce;
- definiuje analfabetyzm oraz poziom wykształcenia społeczeństwa Polski;
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce;
- omawia przyczyny migracji;
- wymienia kraje, do których najczęściej wyjeżdżają Polacy;
- porównuje poziom urbanizacji Polski z innymi krajami Europy;
- wskazuje na mapie największe aglomeracje Polski i Europy oraz funkcję wybranych miast Polski i Europy;
- potrafi porównać strukturę zatrudnienia wg sektorów gospodarki w Polsce i w krajach Europy Zachodniej;
- klasyfikuje działalność gospodarczą do poszczególnych sektorów gospodarki narodowej;
- opisuje rozmieszczenie podstawowych roślin uprawnych i zwierząt hodowlanych w Polsce;
- ocenia możliwości rozwoju gospodarki morskiej w Polsce;
- opisuje udział przemysłu w strukturze zatrudnienia oraz wytwarzania Produktu Krajowego Brutto, omawia wpływ przemysłu na gospodarkę;
- porównuje strukturę produkcji energii elektrycznej według źródeł w Polsce;
- wyjaśnia, czym różni się przemysł zaawansowanych technologii od tradycyjnych gałęzi przemysłu;
- uzasadnia i opisuje związek, konieczność zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego;
- uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej;
- na wybranych przykładach;
- uzasadnia rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce;
- wyjaśnia przyczyny przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej;
- na podstawie piramidy demograficznej charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej;
- podaje przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast;
- charakteryzuje i wymienia zmiany w sektorach zatrudnienia w Polsce obserwowane po transformacji gospodarczej;
- wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych;
- potrafi porównać atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów;
- rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”.

Ocenę **bardzo dobra** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dobrą** oraz:

- wymienia i wskazuje na mapie województwa i ich stolice;
- wykazuje związki między wydarzeniami geologicznymi a zróżnicowaniem ukształtowania terenu;
- wyjaśnia genezę wybranych form polodowcowych;
- wskazuje surowce mineralne występujące w najbliższej okolicy, ocenia ich przydatność;
- określa zasobność Polski w surowce mineralne na tle Europy;
- określa zmiany pogody wynikające z przemieszczania się frontów atmosferycznych;
- wyjaśnia wpływ zmienności pogody na rolnictwo w Polsce;
- charakteryzuje dorzecza Wisły i Odry;
- porównuje zbiorowiska leśne w różnych częściach Polski;
- ocenia i omawia typy gleb, przydatność użytkową dla rolnictwa;
- omawia występowanie chowu zwierząt w Polsce;
- posługuje się jednostkami miar używanymi w rolnictwie;
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia roślin uprawnych w Polsce;
- omawia wpływ działalności człowieka na atmosferę, wody gleby;
- podaje tendencje zmian liczby ludności Polski, przyczyny ubytku ludności Polski i Europy na początku XX w.
- podaje obszary populacji najgęściej zaludnionych regionów Polski i Europy;
- określa przyczyny występowania wyżów i niżów demograficznych, definiuje kompensacyjny wyż demograficzny;
- analizuje zmiany wartości przyrostu naturalnego Polski oraz przyczyny zróżnicowania wielkości przyrostu naturalnego w Polsce;
- wykonuje uproszczoną piramidę wieku i płci dla Polski;
- podaje przykłady krajów wielonarodowych w Europie, wymienia i wskazuje na mapie kraje o zróżnicowanej strukturze wyznaniowej;
- wyjaśnia i omawia rozmieszczenie migracji i konsekwencje migracji;
- omawia i analizuje zmiany w osadnictwie wiejskim i miejskim;
- opisuje perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w podziale na poszczególne obszary działalności gospodarczej;
- wymienia i opisuje czynniki lokalizacji zakładów reprezentujących wybrane rodzaje działalności przemysłowej i jego wpływ na otoczenie;
- wskazuje związek między oszczędzaniem energii a pozytywnym wpływem na przyrodę, podaje sposoby ograniczenia zużycia energii elektrycznej;
- wymienia zalety i wady koncentracji przemysłu w okręgach przemysłowych;
- wskazuje przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw branży high-tech na arenie międzynarodowej;
- Wykazuje związek między rozwojem usług transportu i łączności a podnoszeniem się poziomu rozwoju gospodarczego kraju i regionu dla jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego kraju;
- Uzasadnia i omawia wpływ mieszkańców Polski na rozwój kulturowy kraju, konieczność zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego;
- podaje argumenty na to, że Polska jest, bądź nie jest, krajem atrakcyjnym turystycznie.
- klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi;
- Analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej, wpływ zabudowy obszarów zalewowych na skutki powodzi;

- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich, wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi;
- wykazuje wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia;
- dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeża Bałtyku, wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach;

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie treści kształcenia wymagane podstawą programową,
- może dysponować wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje zadania i formułuje opinie,
- podejmuje wykonanie dodatkowych zadań,
- korzysta z różnorodnych źródeł informacji,
- wykonuje wszystkie zadania terminowo.
-

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania bieżących, śródrocznych i rocznych ocen z geografii w klasie 8

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje na mapie Europę, Azję, Japonię, Chiny, Indie, Afrykę, Amerykę Północną, Amerykę Południową;
- potrafi opisać, na podstawie klimogramu roczny przebieg temperatury powietrza i opadów w klimacie zwrotnikowym monsunowym;
- wyjaśnia, dlaczego podstawą wyżywienia mieszkańców Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej jest ryż;
- wyjaśnia, w jaki sposób dochodzi do powstawania trzęsień ziemi;
- definiuje czym jest tsunami;
- wymienia podstawowe grupy produktów wytwarzanych w Japonii;
- wskazuje na mapie miejsca wybranych konfliktów na Bliskim Wschodzie;
- wymienia najważniejsze cechy Islamu;
- wymienia charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki;
- podaje definicje terminów: Sahel, nomadowie, pustynnie;
- wskazuje na mapie region Sahelu, położenie Kenii na mapie, nazywa walory przyrodnicze Kenii, wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody;
- nazwa główne surowce mineralne występujące w Afryce.
- wskazuje na mapie główne jednostki fizycznogeograficzne Ameryki Północnej i Południowej.

- potrafi wskazać na mapie zasięg lasów i prerii w Kanadzie, definiuje pojęcia: cyklon tropikalny, huragan, tornado, powódź;
- charakteryzuje las równikowy;
- wskazuje na mapie megalopolis w Stanach Zjednoczonych;
- wymienia elementy środowiska przyrodniczego Stanów Zjednoczonych wpływające na specyfikę tego kraju;
- wymienia elementy środowiska przyrodniczego Australii oraz Oceanii wpływające na specyfikę tych obszarów;
- wskazuje na mapie: Antarktydę, Antarktykę, Arktykę;

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dopuszczającą** oraz:

- porównuje warunki klimatyczne w klimacie zwrotnikowym suchym i klimacie zwrotnikowym monsunowym;
- wyjaśnia na podstawie mapy tematycznej, rozmieszczenie płyt litosfery oraz związek między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami;
- uzasadnia, że Japonia jest obecnie jedną z najpotężniejszych i najnowocześniejszych gospodarek świata;
- podaje najważniejsze czynniki rozmieszczenia ludności w Chinach;
- wymienia kierunki rozwoju gospodarczego Chin;
- podaje przykłady czynników utrudniających i ułatwiających rozwój społeczno-gospodarczy Indii;
- dokonuje charakterystyki wybranych przemian gospodarczych w Indiach;
- potrafi wyjaśnić znaczenie zasobów ropy naftowej dla gospodarek państw bliskowschodnich;
- opisuje charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki;
- wskazuje rejony obfitych opadów i susz w Afryce;
- określa warunki przyrodnicze charakterystyczne dla Sahelu;
- wymienia kilka walorów turystycznych Kenii;
- przedstawia główne problemy i rejony głodu i niedożywienia w Afryce;
- przedstawia konsekwencje katastrofalnych zjawisk przyrodniczych;
- przedstawia znaczenie lasu równikowego dla Ziemi;
- wskazuje przyczyny zaniku rdzennej ludności obu Ameryk;
- wymienia problemy wielkich miast Ameryki Południowej;
- wymienia cechy wybranej nowoczesnej gałęzi przemysłu;
- wymienia przyczyny marnowania żywności w Stanach Zjednoczonych;
- przedstawia wybrane elementy środowiska przyrodniczego Australii;
- omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności Australii;
- podaje cechy środowiska przyrodniczego Antarktyki.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania na ocenę **dostateczną** oraz:

- potrafi przywołać przykłady skrajnych wartości zjawisk geograficznych w Azji;

- wyjaśnia mechanizm powstawania monsunu letniego i zimowego;
- opisuje zastosowanie ryżu w życiu codziennym mieszkańców Azji Południowo-Wschodniej;
- potrafi zidentyfikować prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk sejsmicznych i wulkanicznych w odniesieniu do płyt litosfery;
- wymienia negatywny wpływ trzęsień ziemi i tsunami na życie człowieka;
- wymienia i wyjaśnia dawne, obecne oraz przyszłe wyzwania demograficzne Chin;
- wyjaśnia wyjątkowość struktury społecznej w Indiach;
- dokonuje ogólnej charakterystyki kultury Bliskiego Wschodu;
- ocenia wpływ czynników społecznych na poziom i tempo rozwoju gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie;
- przedstawia główne cechy krajobrazów Afryki, wyjaśnia genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Afryki;
- opisuje dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki uwzględniając gospodarowanie człowieka;
- w tej strefie, wskazuje rejony obfitych opadów i susz w Afryce określając przyczyny występujących różnic;
- wskazuje rodzaje turystyki, jakie mogą być realizowane w Kenii.
- opisuje problemy rolnictwa i analizuje przyczyny głodu i niedożywienia w Afryce;
- charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego regionu, wody powierzchniowe Ameryki Południowej i Północnej. Przyczyny przekształcenia większości prerii w obszary rolnicze;
- określa warunki niezbędne do uformowania się cyklonu tropikalnego;
- wymienia przyrodnicze skutki powodowane przez huragany;
- przedstawia piętrowość roślinną lasu równikowego i przyczyny deforestacji Amazonii;
- omawia zróżnicowanie etniczne społeczeństwa Ameryki Północnej i Południowej;
- przedstawia problemy rdzennej ludności Ameryki;
- przedstawia cechy megalopolis;
- opisuje warunki rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu w Stanach Zjednoczonych;
- wyjaśnia genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Australii oraz wysp Oceanii;
- wyjaśnia przyczyny występowania specyficznych warunków środowiska przyrodniczego na obszarach podbiegunowych;

Ocenę **bardzodobłą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **dobrą** oraz:

- potrafi uzasadnić, że Azja jest obszarem wielkich kontrastów geograficznych;
- wyjaśnia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Azji oraz związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej;
- opisuje sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami;
- analizuje możliwości przewidywania niebezpiecznych zjawisk sejsmicznych oraz zapobiegania ich skutkom;
- ocenia wpływ warunków przyrodniczych na rozwój gospodarczy Japonii;
- wyjaśnia cele, zasady polityki jednego dziecka w Chinach;
- szereguje czynniki rozwoju gospodarczego Indii według ich znaczenia dla sytuacji ekonomicznej kraju i jego mieszkańców;
- wyjaśnia znaczenie przemysłu nowoczesnych technologii w rozwoju gospodarczym Indii;

- ocenia planowane kierunki rozwoju społeczno--gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie;
- wyjaśnia zależności między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego Afryki;
- wykazuje cechy świadczące o zróżnicowaniu środowiska przyrodniczego Afryki;
- nazwa i wskazuje na mapie przykładowe krainy w Afryce,
- wskazuje na mapie zasięgi występowania poszczególnych stref klimatyczno-roślinnych Afryce;
- określa kierunki zmian sposobów tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu;
- określić znaczenie rozwoju turystyki dla państw Afryki;
- wyjaśnia przyczyny problemów rolnictwa, problemy głodu i niedożywienia w Afryce;
- przedstawia zależności między działalnością człowieka a intensyfikacją zjawisk katastrofalnych;
- określa związki między warunkami środowiska lasu równikowego a rozwojem gospodarczym tego regionu;
- wyjaśnia wpływ warunków środowiska przyrodniczego na lokalizację i funkcjonowanie miast w Ameryce Południowej i Północnej;
- potrafi scharakteryzować klimat oraz roślinność Australii;
- wyjaśnia zależności między elementami środowiska przyrodniczego a gospodarką Australii.
- opisuje działalność człowieka na obszarach podbiegunowych;

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie treści kształcenia wymagane podstawą programową,
- może dysponować wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania edukacyjne na ocenę bardzo dobrą,
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje zadania i formułuje opinie,
- podejmuje wykonanie dodatkowych zadań,
- korzysta z różnorodnych źródeł informacji,
- wykonuje wszystkie zadania terminowo.